

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Electio

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

Electio.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

LECTIO. Græce αἰγίς, i.e. & αἰγίον, eligo dicitur. Est autem electio appetitus consiliarius eorum, quorum in nobis est & operari, & non operari, & ita operari, & non operari, & eorum in quibus est propter quod non tamen unum, & determinatum, ut in Geometria, sec. Arist. lib. Mag. Moralium.

Electio est consilia affectatio eorum, quæ in nobis sunt, sec. Arist. lib. 1.3. Ethic.

Electio est quid voluntarium, cuius consiliatio antecessit, sec. Arist. ibid.

Electio etiam est alicuius personæ idoneæ ad dignitatem, vel fratrem societatem, servata forma canonica, facta vocatio, sec. dum Hoff. Venitque a lego. Vnde etiam deligo eiusdem significationis, & delectus, ut delectus militum. Sunt tamen qui velint eligere, & diligere ita differre, quod eligere sit magis idoneum ad rem gerendam fecerere: Deligere vero ad nostrum tribumentum, vel illius, qui eligitur, dignitatem. Ut imperator delegit milites ad rem gerendam idoneos. Et colonus delegit taurum procreandæ soboli, vel agriculturæ meliorem. Vnde dicimus agere, vel habere delectum. Sunt qui ab eligo elegantem dictum vident, hoc est, cultum, ornatum, politum, vnde elegia, id est, culus & ornatus. Hinc etiam eligibilis, de quo infra.

Electio variè accipitur in S. Scripturis: Nam

- 1. Electus in præsentia vita dicitur, qui à Deo vel immediatè ad functionem publicam, politicam, vel Ecclesiasticam, vocatur.
  - 2. Electus ad participationem fœderis gratiæ, nempe Iudæi, deinde Gentiles Christiani.
  - 3. Electus ad vitam æternam nempe, quicumque est membrum Christi.
  - 4. Electus dicitur Christus mediator, nempe quatenus à Patre constitutus est Ecclesie rex, doctor, sacerdos, servator.
  - 5. Electus homo ab homine, variis de causis, & ad multiplices rerum usus vel abusus.
  - 6. Electus, id est, præstans, fortis, eximius.
  - 7. Electus locus à Deo, ut tabernaculi sedes, civitas Ieropolymitana, templum.
  - 8. Electi angeli, 1. Tim. 5. 21.
- Electio Dei, hominis, rerum, distinctiones suas requirit: quas nisi quis adhibeat, in errorum Labyrinthos irremediabiles incidat necesse est. Electionis æternæ consideratio aliud opus requirit. In Electione humana, quid natura amiserit, quid gratia velit & possit, quid gloriæ referretur, lector expedit.

SENTENTIÆ BIBLICÆ.

Habetis scientiam discernendi inter sanctum & profanum, inter pollutum & mundum, Luc. 10.

Propono in conspectu vestro benedictionem & maledictionem: benedictionem, si obedieritis mandatis Domini Dei vestri, quæ ego præcipio vobis: maledictionem, si non obedieritis mandatis Domini Dei vestri; sed recesseritis de via, quam ego nunc ostendo vobis, & ambulaveritis post deos alienos, quos ignoratis, Deut. 11.

Proposui in conspectu tuo vitam & bonum, & contrario mortem & malum 30.

Proposui vobis vitam & bonum, benedictionem & maledictionem: elige ergo vitam, ut & tu vivas & semen tuum, ibid.

Dabis seruo tuo cor docile, ut populum tuum iudicare possis, & discernere inter bonum & malum, 3. Reg. 3.

Elegi abiectionem esse in domo Dei mei, magis quam habitare in tabernaculis peccatorum, 1. Sal. 83.

Apposui tibi aquam & ignem, ad quod volueris porrige manum tuam, Eccl. 10.

Ante hominem vita & mors, bonum & malum: quod placuerit ei, dabitur illi, ibid.

Væ qui dicitis bonum malum, & malum bonum, ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras, amarum in dulce, & dulce in amarum, Esai. 5.

Si sepe avertis pretiosum à vili, quasi os meum eris, Ier. 15.

Ece ego do coram vobis viam vitæ, & viam mortis, 21.

Inter sanctum & profanum non habent distantiam: inter pollutum & mundum non intellexerunt, Ez. 44. 22.

Quærite bonum & malum, ut vivatis: & erit Dominus Deus exercituum vobiscum, Amos 5.

Elegerunt bonos in vala sua, malos autem foras miserunt, Mat. 23. 15.

Hoc oro, ut charitas vestra magis ac magis abundet in omni scientia & in omni sensu, ut probetis potiora, ut sitis sinceri & sine offensa in diei Christi, repleti fructu iustitiæ per Iesum Christum, Phil. 1.

Omnia probate, quod bonum est, tenete, 1. Thess. 5.

terrenis spectant: hoc est, vilissima quædam ministeria ad...
Lamia.
... cui nondum manus agricolæ ac...
... Itaque generoso animo, nisi e...
... virtutibus admixta pullulant. De...
... frugibus plantas herbasq; congl...
... ingenium ex illis...
... la profecto parentes ac magistros nihilo magis...
... quod ea opti...
... Principis enim...
... antequam ad matu...
... qui nequ...
... ingeniumq; arbo...
... pueritiam ipsa...
... formam...
... quamdiu...
... inducitur forma...
... fit prope immutabilis.

EXEMPLA BIBLICÆ.

Eruditionis liberorum exempla: Noe, Gen. 9. 23.
... honeste educata, & bonis moribus prædita, id...
... Tobias senior, Tob. 4. 2. 3. 4. 5. 6. 7.
... Mater septem liberorum, Mach. 7. 8. 28. Pa...
... Ecce enim illa electa, cui Ioan...
... Epistolam in scriptis, Ioh. 2. 2. 4.

FABULÆ.

Canes.
... ad venationes assue...
... Si quid autem prædæ partum...
... conuita ignavia & desidia fa...
... non se accusan...
... laborare que...
... Calix & Apes.
... ab apibus petiti...
... ob quod...
... Nihil, inquit, tua est arte opus liberis no...
... magis salutarem discere pote...

... ita instruendos liberos, & eismodi artibus in...
... quætere sciant.

... Deservit, Insuper.

¶ PATRYM SENTENTIA.

Quis ferat, si quis diuitem eligat ad sedem honoris ecclesie contempto paupere instructiore & sanctiore? *Amb. in Jac. 1.*

Ad episcopalem dignitatem eligi non debuit, qui minoria officia gubernare non didicit: quia cura nauis illi committi non debuit, qui remum tenere non nouit. *Aug. in Jer.*

Hec pax domestica, & cohabitantium ordinata à Deo concordia, & clara iustitia, ut scilicet, qui excellunt ratione, excellent dominatione. *in lib. sent.*

Deus non eligit dignos, sed dignos eligendo facit. *Lib. 3. cont. Iul.*

Non statim multitudinis acquiescamus iudicio, sed electi in principatum nouerimus miseriam nostram, & humiliemur sub potenti manu Dei, quia Dominus superbis resistens humilibus dat gratiam. Quanti panes non habentes & vestimentum, cum ipsi esuriant, & nudi fiat, nec habeant spirituales cibos, neque Christi tunicam integram seruaerunt: aliis alimoniam vestimentumque promittunt, & pleni uulneribus medicos esse se iactant? *Hier. sup. Esa. 5. lib.*

Non sum medicus, & in domo mea non est panis neque vestimentum: uolite me constituere principem. Sicut in ordinationibus malorum, princeps est peccatorum, qui tales constituit: sic in ordinatione sanctorum, princeps est eorum iustitia, qui bonis eligit. *sup. Esa. lib. 12.*

Moyseis amicus Dei cui facie ad faciem Dominus loquutus est, potuit utique successores principatus filios suos facere, & posteris propriam relinquere dignitatem sed extraneus de alia tribu eligitur Iesus, ut sciremus principatum in populis non sanguini descendendum esse, sed uite. At cernimus nunc plurimos hominum beneficium facere, ut non querant eos, qui possunt in ecclesia plus prodesse, in ecclesia erigere columnas, sed quos uel ipsi amant, uel quorum sunt obsequia deliniti, uel pro quibus maiorum quisquam rogauerit: & (ut deteriora taceam) cui uel clerici fierent muneribus impetrarunt, uel constituantur per ciuitates. *idem Hieronymus ut ref. 8. quibus Moy.*

Quaritur cur non Ioannes uirgo electus est, ut esset caput ecclesie? respondeo, etati delatum est, quia Petrus senior erat, ne adhuc adolescens pene puer progredere etatis hominibus praeferretur. *Contra Iovinianum.*

Res pene contra naturam est, ut sine peccato aliquis sit: sed talis eligatur, cuius comparatione, ceteri grex dicatur. *in epistol. ad Ocean.*

Conquereretur se ferre non posse, & iuuenilem etatem incohergram sacerdotio causabatur: sed quanto plus repugnabat, tanto magis omnium in se studia concitabat, & mercebatur negando, quod esse uolebat, eo quod dignior erat, quo se clamabat indignum. *ad Heliodorum.*

Si in quibuslibet ecclesie gradibus, prouide omnia gradus constituitur, non erratur. Nam totus familiae Domini status & ordo mutabitur, si quod requiritur in corpore, non inuenitur in capite. *Leo Papa in quadam ser. & ponitur. 6. diff.*

Sicut boni operis sibi comparat fructum, qui rectum tenet in eligendo sacerdoti iudicium: ita graui semetipsum afficit damnatione, qui ad suam dignitatem collegium sublimat indignum. *ibid.*

Valde iniquum & absurdum, ut imperiti magistris, non antiquis, rudes praeferantur eruditis. *ibid.*

Requiritur in ordinando sacerdoti, & praesentia populi, ut sciant omnes, & certi sunt, quia qui ex omni populo est praesentior, qui doctor, qui in omni uirtute eminentior, ille eligitur ad sacerdotium, & hoc adstante populo, ne aliqua postmodum retractio cuiquam, ne quis scrupulus resisdere. *Orig. sup. Laert.*

Distant electorum Principes successores sibi non eos qui consanguinitate generis iuncti sunt, neque qui carnis propinquitate sociantur, testamenta signare, neque hereditarium tradere Ecclesie principatum, sed referre ad iudicium Dei, & non negligere illum, quem humanus affectus commendat, sed totum Dei iudicio de successione electione permittere. *sup. Num.*

Nulla hae populi acclamatio, nulla propinquitatis acclamatio, propinquus agrorum & praediorum relinquatur hereditas: gubernatio autem populi illi tradatur, quem Deus eligit, qui scilicet in se habet spiritum Dei, id est, in quo sit charitas legis & scientiae, ut possint eum audire filii Israel. *ibid.*

Necesse est prudentissimum eligere, qui possit contra subtilissimos disputare, & in conuentu doctorum sic agere, ne susceptam causam torrida possint ingenia superare. Magna res est contra artifices loqui, & apud illos aliquid agere, qui se putant omnia producere. *Cass. l. 1. epist.*

Necessarium probatur esse reipublicae, personas dignitatis apas eligere, ut cui iustitia committitur, malis moribus non grauetur: alioquin inefficax est ab homine exigere, quod agnoscitur non habere: & confidenter quaritur, quod inesse sentitur. *Lib. 3.*

Ligna syluarum non oliuam, non ficum, non uitam, sed thamiu sibi elegerunt in regem, & egressus est ignis de thamo & deuorauit cedros Libani. *Pet. Rau. in quadam epist.*

¶ PHILOSOPHICAE SENTENTIA.

Electio appetitio sit necesse est eorum, quae in utilitate te, cum antegressa est deliberatio. *1. Ethic. c. 3. 4. 5.*

Electio est illa quidem uoluntaria: sed non uoluntaria. *1. 3. Ethic. c. 2.*

Electio in iis consistit, quae sub actionem cadunt, quae est in nobis positum agere & non agere, item denique in quibus sumere est, propter quod. *ibid. cap. 17.*

Belluz & pueri consilii non sunt paricipes. *ibid. Ethic. c. 2.*

Consilio contraria cupiditas est: cupiditas impedit. *ibid.*

Institutum ac consilium non est eorum, quae sunt si quis haec se eligere dicat, inanus esse uideatur. *ibid.*

Omnino iis in rebus uersatur consilium, quae sunt testate. *ibid.*

Ex bonorum & malorum electione tales, hoc est, dicimur. *ibid.*

Institutum laudatur quod sit eius rei quae magis uel quod rectum sit. Atqui ea deligimus, quae scimus. *ibid.*

Ex genere uoluntarium est, nec tamen quicquid est, id omne etiam deligendum: sed cum antegressa. *ibid.*

Est actionis omnis principium electio, ut ex quo non ut finis & extremum. Eligendi autem principium est perendum est, eaque ratione quae ad finem pertinet. *2. 6. 1. Magn. Mor. c. 1.*

Bonum consilium quiddam est redum, non finis, nec opinionibus: quoniam in scientia non spectatur quod ne peccatum quidem: & opinionis quod rectum est. *ibid. 1. 6. Ethic. c. 9.*

Delictum quidem & electionem uirtus rectam est, tem illius causa effici solet, hoc iam in uirtute non est positum. *1. 6. Ethic. c. 12.*

Quae sponte facimus, non omnia eligimus: quoniam omnia cognoscimus. Nemo enim ignorat, quae est. *ad Theodect. c. 19.*

Non mihi quidem recte dicere uidentur, qui electionem uel cupiditatem aiunt esse, uel iram, uel quandam opinionem. *1. 3. Ethic. c. 2.*

Illud quidem apparet institutum & consilium etiam rationum esse: nec tamen quicquid uoluntarium est deligendum est: sed cum antegressa est deliberatio, ne & mente conuictum omne consilium est ad rationem significat, dictum est enim. *ibid.*

Quod eligendum est, id bonum est: quod potius est id etiam maius bonum. *1. 3. Ethic. c. 3.*

Non omne quod ratione tractatur, sub electionem est: sed eorum quae agendam extrinsecum est. *ibid. c. 4.*

Sine ratione constare bonum consilium non potest. *cap. 6.*

¶ ΑΡΟΡΗΤΗΓΜΑΤΑ.

Aristippus quum Dionysius tres uenustas puellas monens, ut ex his quam uellet eligeret, omnes appetens, Ne Paridi quidem fuisse turum, uiam ceteris praetulit, deduxit ad aulæ uestibulum, dimisitque: non minus uenustis facilis, quam in amplectendo. *Laert. lib. 1. cap. 12. c. 31.*

M. Caro Hispaniam sortitus, cum hostium audiret, esse ad bellum paratam, ob idque decreuisset, Ceteros uenustas petentibus illis ducenta talenta subditi gratia, appropinquans alius conditionem, dicentibus, Turpe esse populo, ut incede conducere: urbane sciteque Caro, non esse generosam si uicissent, hostium manibus se satisdaturum, si non sent, nec eos qui perirent, nec à quibus sepeceperat, fore. *Bryl. 12. c. 31.*

Aristoteles quum iam natus annos fere sexagesimo laboraret, ut admodum tenuis uix spes imperatoris, runt ad illum discipuli rogantes, ut ex ipsis aliquem in locum eius succederet. Inter auditores ceteros duo Theophrastus, Lesbius & Menedemus Rhodius, uenustas respondit, se quod petebatur facturum, ubi duxerit, Paulus post, quum rursus ad eum eadem de causa uenustas, dixit, unum quod biberet sibi parum esse comestum, quæri iussit exortum, uel Rhodium, uel Lesbium, quæ curatum est, gustato Rhodio dixit: Firmum bene uicundum. Mox gustato Lesbio: Vtinnique, ut quæ bonum, sed Lesbium suauius est. Id ubi dixit, nulli

SE N T I A

...verecunde successorem ea voce, non vinum de...
...Lacedaemonius quum aliquando Dionysius ipsi missi...
...quum Servius Sulpitius Galba & Aurelius...
...Cornelius Rufinus, vir rapax & auarus, caeterum in...
...Fabrius, qui ob praestantiam obituendo C. Fabricii opera adiutus est, qui ob praestantiam Rufino semper infensus fuerat: verum eo tempore...

lius successurus esset, magna inter Nobiles disceptatio orta est, aliis...
...Gregorius V. Pontifex Rom. vndecimo sui exilii mense pristinae dignitati per Imperatorem restitutus, suam patriam insigni aliqua dignitate ornaturus sanxit, ut penes solos Germanos eligendi Regem esset ius ac potestas, qui post diadema Romano Pontifice acceptum, Imperator & Augustus appellaretur. Suntque Electores...

Nicolaus I. Circiter annum salutis 1059. concilio celebrato Pontificum electionem ad Cardinales reduxit, idque hodie servatur: sed ea electio tam a reliquis sacerdotibus, quam a populo Romano comprobanda erat, poteratque optari qui etiam non fuisset Cardinalium collegio. At utrumque breui post tempore pene est antiquatum. Nunc enim Cardinales & sine populi sacerdotumque consensu, & Cardinalem tantum faciunt Pontificem Romanum, quamvis nulla lege exceptum sit, quin iure queant cuiusvis ordinis virum Pontificem creare. Polyd. Verg. de Inuent.

In primis Ecclesie rara habebatur episcopi per mortem decedentis electio eius quemcunque successorem dignum iudicasset. Sic enim Athanasius moriturus Petrum sibi successorem designavit, quod ratum & firmum habuit tum Sacerdotalis ordo, tum magistratus & populus. Theodor. 1.4. c. 20.
In Europaeis Ecclesiis ad electionem Episcopi consensus multitudinis accedebat quemadmodum in historia Ambrosii Mediolani constat. apud Socrat. 1.4. c. 30.

BIBLICA EXEMPLA.

...diversa munia obunda, exempla: Iudices, a Mose...
...Duodecim milia ex Tribubus. Num. 31. v. 3.
...Iephte, 11. v. 8. 21.
...Paral. 29. 1. Ieroam, 1. Reg. 12. v. 1.
...Luc. 6. v. 13.
...Septem Diaconi, 6. v. 3.

EXEMPLA PROFANA.

...locum absque consensu Imp. surrogatus...
...Bernardum Longobardorum regem & A...
...Henrico III. pontifex creatus Romanus, ius eligendi...

Eleemosyna.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

LEEMOSYNA, Graeca dictio est, ἐλεημοσύνη, ἢ ἐλεησίνη, ὁμοῦ ἢ ὁμοῦ, misericors dicitur. Est autem eleemosyna opus, in quo datur aliquid indigenti, ex compassione, propter Deum. secundum theologos, 4. Sent. dist. 15. Et B. Thom. secunda Secunda. q. 32. art. 1. Dicitur ad 2. Cor. 13. 7. quod est misericordia.
Eleemosynam non vno humanitatis vel liberalitatis genere metitur licet: quocumque enim charitatis officium in alterum praestatur; id Eleemosyna est. Polyd. Virgilius de Inuent. libro 6. cap. 3.

D I V I S I O.

